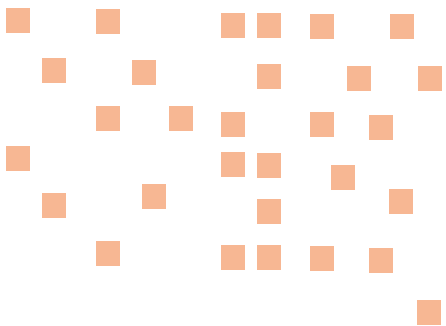

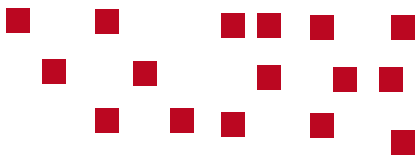
LIBAN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej.**

**DPU-WIKP-424/204/2024
17.04.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Libanie

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 5,331 mln

Skład etniczny: Arabowie 95%, Ormianie 4%, inni 1%

Skład religijny: muzułmanie 67.8% (31.9% sunni, 31.2% szyici), chrześcijanie, z czego największą grupę stanowią katolicy maronicy) 32.4%, druzowie 4.5%. W sumie w Libanie uznanych jest 18 grup wyznaniowych.^[1]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Liban jest republiką demokratyczną, parlamentarno-gabinetową. Z uwagi na wielowyznaniowe społeczeństwo, centralną rolę w życiu politycznym Libanu odgrywa konfesjonalizm. Od czasu Paktu Narodowego z 1943 roku (umowa między chrześcijanami a muzułmanami pod patronatem Francji, która stała się podstawą systemu politycznego Libanu), kryterium brany pod uwagę przy podziale najważniejszych stanowisk państwowych jest przynależność religijna. Zgodnie z ustalonym systemem prezydentem kraju jest chrześcijanin-maronita wybierany co 6 lat, premierem muzułmanin-sunnita, przewodniczącym parlamentu muzułmanin-szyita, a wiceprzewodniczącym parlamentu jest chrześcijanin prawosławny.^[2] W parlamencie proporcje między poszczególnymi grupami religijnymi są także stałe i wyrównane.^[3] Jednak z czasem proporcje ludności zmieniły się na korzyść muzułmanów, którzy zaczęli domagać się zmian i większych wpływów. Na to nałożyły się także inne problemy – takie jak napływ palestyńskich, a później syryjskich, muzułmańskich uchodźców, który zburzył kruchą równowagę sił i zantagonizował społeczeństwo.^{[4][5]}

Rząd respektuje wolność religijną wszystkich grup. Od wieków istnieje natomiast podział i rywalizacja między poszczególnymi grupami i z tego tytułu dochodzi do licznych napięć oraz aktów przemocy pomiędzy przedstawicielami różnych wspólnot

¹ CIA, Factbook Lebanon 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>

² Informator ekonomiczny MSZ, Liban, ostatnia aktualizacja strony 23.09.2021, <https://www.gov.pl/web/liban/informator-ekonomiczny>

³ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Sytuacja w Libanie, b/d https://www.bbn.gov.pl/pl/prace-biura/publikacje/analizy-raporty-i-nota/6471_NOTATKA-BBN-Sytuacja-w-Libanie.html

⁴ BBC News; Lebanon Profile, 29.08.2023, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14647308>

⁵ Moradi S.; Wilczyński P., 27/02/2014, [Przegląd wewnętrznych i regionalnych wyzwań stojących przed integralnością Libanu](#)

rywalizujących o władzę polityczną. Napięcia rodzi także rozmieszczenie geograficzne poszczególnych grup i ich dostęp do zasobów gospodarczych kraju.^[6]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Liban jest podzielony na osiem gubernatorstw (muhafaz), Akkar, Baalbek-Hermel, Bika, Bejrut, Liban Północny, Liban Południowy, Mont-Liban oraz Nabatija.^[7]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Na czele państwa stoi prezydent wybierany przez parlament na 6-letnią kadencję. Zgłoszony kandydat musi uzyskać co najmniej 2/3 głosów (a zatem co najmniej 85 głosów w liczącym 128 posłów zgromadzeniu narodowym). Na mocy konstytucji, jest on zawsze chrześcijaninem.^{[8][9]}

Od 31 października 2022 r., gdy upłynął mandat ostatniego prezydenta Michela Auna, stanowisko pozostaje nieobsadzone (wybór Auna również poprzedzał prawie 2,5 roczny okres wakatu na stanowisku prezydenta, a parlament wybrał go przy 46. próbie).^{[10][11]}

W ciągu obecnego, półtorarocznego kryzysu parlament próbował 13-krotnie wybrać prezydenta. Jednakże ugrupowania polityczne nie były w stanie zgodzić się co do wyboru żadnego z dwóch kandydatów (Sulejman Frandżija, blisko powiązany z Syrią kandydat frakcji „oporu” zdominowanej przez Hezbollah, oraz Dżihad Azur, niepowiązany politycznie ekonomista i technokrata, kandydat „opozycji” zdominowanej przez partie chrześcijańskie).^{[12][13]}

Rząd i premier. Od początku listopada 2022 r., po zakończeniu kadencji byłego prezydenta, Liban jest kierowany przez rząd tymczasowy o ograniczonych uprawnieniach (z Nadżibem Mikatim, uprzednim premierem na czele) Pozwoliło to przywódcom kraju odłożyć kluczowe reformy polityczne i gospodarcze, które są nieodzowne dla ratowania katastrofalnej sytuacji gospodarczej kraju.^[14]

Parlament i wybory parlamentarne. Parlament w Libanie jest jednoizbowy i składa się z 128 posłów wybieranych bezpośrednio co cztery lata. Do reformy w czerwcu 2017 r. miejsca w parlamencie były z góry rozdzielone między poszczególne grupy religijne. Nowe prawo wyborcze nadal opiera się o system konfesyjny, jednak

⁶ Moradi S.; Wilczyński P., [Przegląd wewnętrznych i regionalnych wyzwań stojących przed integralnością Libanu](http://bliskiswchod.pl/2014/02/przeglad-wewnetrznych-i-regionalnych-wyzwan-stojacych-przed-integralnoscia-libanu/); 27/02/2014, <http://bliskiswchod.pl/2014/02/przeglad-wewnetrznych-i-regionalnych-wyzwan-stojacych-przed-integralnoscia-libanu/>

⁷ CIA, Factbook Liban 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>

⁸ CIA, Factbook Liban 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>

⁹ US Congressional Research Service, Liban, 25 July 2017, <http://www.refworld.org/docid/59c36d7a4.html>

¹⁰ Arab Wall, Understanding Lebanon's Persistent Presidential Vacancy Crisis, 13.,03.2024, <https://arabwall.com/en/understanding-lebanons-persistent-presidential-vacancy-crisis/>

¹¹ CIA, Factbook Liban 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>

¹² Arab Wall, Understanding Lebanon's Persistent Presidential Vacancy Crisis, 13.,03.2024, <https://arabwall.com/en/understanding-lebanons-persistent-presidential-vacancy-crisis/>

¹³ Arab Center Washington DC, The Continuation of Lebanon's Presidential Debacle, 21.06.2023, <https://arabcenterdc.org/resource/the-continuation-of-lebanons-presidential-debacle/>

¹⁴ Arab Center Washington DC, The Continuation of Lebanon's Presidential Debacle, 21.06.2023, <https://arabcenterdc.org/resource/the-continuation-of-lebanons-presidential-debacle/>

zmniejszyło liczbę okręgów wyborczych z 26 do 15, co daje bardziej proporcjonalny reprezentacyjny system.^[15]

Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w dniu 15 maja 2022 r.^[16] Wspierany przez Iran szyicki ruch Hezbollah i jego sojusznicy stracili większość w parlamencie Libanu zdobywając 62 ze 128 mandatów, o trzy mniej niż potrzebowali. Wyniki głosowania podzieliły parlament na kilka obozów, z których żaden nie ma większości, co zbliża perspektywę politycznego paraliżu i napięć, które mogą opóźnić bardzo potrzebne reformy.^{[17][18][19]}

SYSTEM PRAWNY

System prawa i wymiaru sprawiedliwości jest w większości wzorowany na koncepcjach francuskich. Sądownictwo składa się z sądów pierwszej instancji, sądów apelacyjnych, sądów kasacyjnych oraz Trybunału Sprawiedliwości, który rozpatruje sprawy dotyczące bezpieczeństwa państwa. Rada Stanu jest sądem zajmującym się sprawami administracyjnymi. Ponadto istnieją sądy religijne, które zajmują się sprawami dotyczącymi statusu osobistego (takimi jak dziedziczenie, małżeństwo i sprawy majątkowe) w odniesieniu do wspólnot autonomicznych. Pomimo dobrze rozwiniętego systemu prawnego w kraju i bardzo wysokiego odsetka prawników, znaczna liczba sporów i osobistych skarg jest rozwiązywana poza sądami. Nadal wymierzana jest sprawiedliwość poprzez wendetę.^[20]

KARA ŚMIERCI

Najwyższy wymiar kary (kara śmierci) w Libanie może być orzekany w przypadku morderstwa, napadu z zastosowaniem tortur (również bez skutku śmiertelnego), wwożenia do kraju materiałów nuklearnych oraz toksycznych i niebezpiecznych odpadów, zdrady stanu, szpiegostwa, terroryzmu, współpracy z siłami izraelskimi, gwałtu, pedofilii, napadów z użyciem broni, podpaleń niektórych rodzajów obiektów oraz niszczenia urzędów komunikacyjnych, transportowych lub przemysłowych powodując śmierć innych osób, a także napaści na tle seksualnym oraz niektórych przestępstw wojskowych (np. dezercji).^[21]

W Libanie sądy nadal orzekają wyroki kary śmierci, a w 2022 r. (w okresie objętym ostatnim raportem Amnesty International) wydały co najmniej 2 takie wyroki (rok

¹⁵ European Forum for Democracy and Solidarity, Lebanon, 21.07.2020, <https://www.europeanforum.net/countries/lebanon>

¹⁶ CIA, Factbook Lebanon 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>

¹⁷ Reuters, Hezbollah and allies lose majority in Lebanese parliament, final results show, 17/05/2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/hezbollah-allies-lose-majority-lebanese-parliament-final-results-show-2022-05-17/>

¹⁸ BBC, Lebanon election: Hezbollah and allies lose parliamentary majority, 17/05/2022, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-61463884>

¹⁹ France24.com, Lebanon's Hezbollah, allies lose parliament majority in elections, 17/05/2022, <https://www.france24.com/en/live-news/20220517-lebanon-s-hezbollah-allies-lose-parliament-majority-in-elections>

²⁰ Britannica, Lebanon, <https://www.britannica.com/place/Lebanon/Government-and-society>

²¹ Cornell Law School, Lebanese Republic (Lebanon), 30.05.2019, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=41>

wcześniej – 12).^[22] Jednakże od 2004 r. nie przeprowadzono w Libanie żadnej egzekucji.^[23]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Liban nie jest oficjalnie zaangażowany w żaden konflikt zewnętrzny. Nie toczy się również na jego terytorium konflikt wewnętrzny. Niemniej jednak sytuacja pod względem bezpieczeństwa jest mało stabilna i niepewna, przede wszystkim ze względu na wydarzenia w sąsiedniej Syrii, napięcie między Hezbollahem (wchodzącym w skład libańskiego rządu) a Izraelem, któremu towarzyszy transgraniczny ostrzał między oboma siłami (nasilony odkąd wybuchł w Strefie Gazy konflikt między Hamasem a Izraelem) a także wysokie niezadowolenie społeczne związane z kryzysem politycznym i katastrofalną sytuacją ekonomiczną.^{[24][25]}

W Libanie działa wiele organizacji zbrojnych, funkcjonujących poza oficjalnymi strukturami bezpieczeństwa, zawiązanych przede wszystkim w oparciu o podziały religijne i etniczne. Należy zaliczyć do nich przede wszystkim: szyicki Hezbollah, islamistyczne organizacje sunnickie, różnego rodzaju bojówki palestyńskie (Hamas, al-Fatah Intifada, Ludowy Front Wyzwolenia Palestyny – Generalne Dowództwo) i wiele innych. Organizacje te często prowadzą rekrutację wśród uchodźców palestyńskich i syryjskich przebywających w Libanie. Zbrojne organizacje palestyńskie otwarcie działają w obozach dla uchodźców. Posiadają one dostęp do broni i odmawiają jej zdania. Inne, jak Hezbollah, posiadający poparcie ludności szyickiej, są wmontowane w system polityczny państwa. Hezbollah bierze udział w wyborach i koalicjach politycznych, jednak posiada struktury zbrojne, działające niezależnie od państwowych struktur bezpieczeństwa.^[26] W niektórych regionach, zwłaszcza na południu, na granicy z Izraelem, oddziały Hezbollahu utrzymują kontrolę po libańskiej stronie granicy i są liczniejsze niż libańska armia ^[27].

Na skutek działalności tych organizacji państwo libańskie nie posiada całkowitej kontroli nad wszystkimi regionami w kraju. Działania nielegalnych ugrupowań zbrojnych mają najczęściej charakter terrorystyczny, nie prowadzą one regularnych działań zbrojnych, mają natomiast istotny wpływ na sytuację w zakresie bezpieczeństwa w rejonach zamieszkiwanych przez duże skupiska poszczególnych mniejszości – np. bojówki palestyńskie kontrolują sytuację w obozach dla

²² Amnesty International, Report on the human rights situation covering 2022, 27.03.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/5670/2023/en/>

²³ Cornell Law School, Lebanese Republic (Lebanon), 30.05.2019, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=41>

²⁴ Crisis 24, Lebanon, <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/country-reports/lebanon>

²⁵ DFAT Country Information Report, Lebanon Country Report, 26.06.2023, <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/country-information-reports>

²⁶ UN Security Council, Implementation of Security Council resolution 1701 (2006) during the period from 26 October 2021 to 18 February 2022, 11/03/2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2022_214.pdf

²⁷ DFAT, Country Information Report- Lebanon, 26.06.2023, <http://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-lebanon.pdf>

uchodźców, natomiast Hezbollah posiada wpływy na terenach zamieszkałych przez szyitów i może tam działać z dużą swobodą.^{[28][29]}

Od 1978 r. Izrael okupuje część libańskiego terytorium – tzw. Shab'a Farm, a także północną część wioski Ghadżar, na północ od Błękitnej Linii Kontroli (*Blue Line*).^[30] Na południu Libanu, szczególnie na południe od rzeki Litani, utrzymuje się stan napięcia między oddziałami Hezbollahu a armią izraelską i cyklicznie dochodzi tam do ostrzału artyleryjskiego (w tym rejonie stacjonują siły zbrojne UNIFIL [United Nations Interim Force in Lebanon], nadzorujące przestrzeganie zawieszenia broni między Izraelem i Hezbollahem, gdzie służą również jednostki z Polski).^[31] Szczególnie nasilone są takie działania od października 2023 r., gdy Hezbollah wspierając wojujący z Izraelską armią Hamas zintensyfikował ostrzał.^[32] Jak donosi Aljazeera w ciągu ostatnich 6 miesięcy na libańsko izraelskim pograniczu doszło do ponad 4 700 ataków transgranicznych (z czego 80% jest przypisywane Izraelowi).^[33] Ponadto Izrael przeprowadza rajdy również w głąb libańskiego terytorium. W pierwszych dniach stycznia 2024 r. w izraelskim ataku dronowym na przedmieścia Bejrutu zginęli Wissam at-Tawili, szef specjalnej jednostki Hezbollahu – Sił Radwan, oraz jeden z głównych dowódców Hamasu Saleh al-Arouri, który przebywał w Bejrucie.^[34]

W Libanie panuje wysoki poziom napięcia społecznego ze względu na katastrofalną sytuację gospodarczą i polityczną w kraju, a co za tym idzie, często dochodzi do protestów i demonstracji. Antyrządowe zamieszki na dużą skalę wybuchły w październiku 2019 r. w odpowiedzi na proponowane podwyżki podatków, co doprowadziło do rezygnacji ówczesnego premiera Saada Haririego. Demonstracje powtarzają się w całym kraju, a protestujący nadal domagają się dymisji całej elity rządzącej Libanu i rewizji konfesyjnej struktury rządowej w przeświadczeniu, że system ten jest korzystny jedynie dla elit politycznych i zachęca do braku odpowiedzialności. Raz po raz zdarza się, że Liban nie ma w pełni funkcjonującego rządu (również w chwili obecnej).^[35]

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

W Libanie nie toczy się obecnie otwarty konflikt na szerszą skalę. Niemniej jednak w niektórych rejonach, zwłaszcza na terenach przygranicznych z Syrią oraz Izraelem,

²⁸ UN Security Council, Twenty-sixth semi-annual report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of Security Council resolution 16/10/2017: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_374.pdf

²⁹ US Department of State: Country Report on Terrorism 2020 - Chapter 1 - Lebanon, 16/12/2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2065412.html>

³⁰ UN Security Council, Twenty-sixth semi-annual report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of Security Council resolution 16/10/2017 http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_374.pdf

³¹ UN Security Council, Implementation of Security Council resolution 1701 (2006) during the period from 26 October 2021 to 18 February 2022, 11/03/2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2022_214.pdf

³² PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>

³³ Aljazeera, Mapping Israel-Lebanon cross-border attacks, 15.04.2024, <https://www.aljazeera.com/news/longform/2024/4/15/mapping-israel-lebanon-cross-border-attacks>

³⁴ PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>

³⁵ Crisis 24, Lebanon, <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/country-reports/lebanon>

a także w obozach dla uchodźców palestyńskich sytuacja jest szczególnie niestabilna. Jak wynika z danych zgromadzonych przez ACLED, w 2023 r. w incydentach przemocy i starciach między różnego typu bojówkami w Libanie zginęło 247 osób, w większości bojowników różnych formacji, a także 43 cywilów. Większość cywilnych ofiar poniosła śmierć w muhafazach Nabatija (w pld-wsch. Libanie, na pograniczu z Syrią i Izraelem – 32 zabitych) Liban Południowy (na poraniczu z Izraelem – 4 osoby), oraz w Bika i Baalbek-Hermel (na pograniczu z Syrią, po 2 osoby). Od początku 2024 r. (do 12.04.2022) śmierć poniosło 51 cywilów, z czego 40 w muhafazie Nabatija (w większości wskutek ataków izraelskich dronów), 6 cywilów – w muhafazie Liban Południowy (wskutek izraelskiego ostrzału dronowego), a 3 w muhafazie Baalbek-Hermel (również w izraelskim od=strzale dronowym).^[36]

W związku z eskalacją ostrzału między siłami izraelskimi a Hezbollahem od października 2023 r. doszło do przesiedlenia około 75 tys. mieszkańców libańskiego południa.^[37]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

Większość cywilnych ofiar w 2024 r. poniosła śmierć w południowych częściach Libanu wskutek izraelskiego ostrzału dronowego.^[38] Również w 2023 r. znaczna część cywilów, którzy ponieśli w Libanie śmierć (35 z 43), padła ofiarą izraelskich dronów w prowincjach Nabatija (31 osób) oraz Liban Południowy (4).^[39]

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

Napięta sytuacja panuje w obozach dla palestyńskich uchodźców, gdzie działają liczne ugrupowania zbrojne konkurujące ze sobą o wpływy i kontrolę, a niektóre spośród nich prowadzą działalność terrorystyczną. Zdarzają się potyczki zbrojne między nimi.^[40] W ostatnim okresie szczególnie często takie wydarzenia mają miejsce w obozie Ajn al-Hilwa (największym z palestyńskich obozów, w Libanie). W 2023 r. kilkakrotnie doszło tam do starć między Fatahem prezydenta Autonomii Palestyńskiej Mahmuda Abbasa, a islamistycznymi frakcjami Dżund asz-Szam oraz Szabab al-Muslim. Konflikt rozpoczął się pod koniec lipca 2023 r., gdy Fatah oskarżył dwie organizacje o zastrzelenie jego wysokiego rangą członka. Wskutek walk śmierć poniosło 30 bojowników obu stron (ACLED informuje o 33 ofiarach), wielu innych zostało rannych, a około 4 tys. osób, szukając bezpieczeństwa, musiało opuścić swoje domy w obozie. Konflikt zakończył się zawieszeniem broni i przekazaniem nadzoru nad rejonem starć frakcjom uznawanym za neutralne.^{[41][42]} Do starć między

³⁶ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁷ PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>

³⁸ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁹ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁰ US Department of State, Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Lebanon, 30 November 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101576.html>

⁴¹ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴² UK Home Office, Country Policy and Information Note - Lebanon: Palestinians, 04.03.2024, <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65e8912162ff48001a87b2bc/LBN+CPIN+Palestinians.pdf>

tymi grupami w obozie Ajn al-Hilwa wielokrotnie dochodziło już wcześniej, m.in. w marcu 2023 r. Zginął wówczas jeden bojownik Fatahu.^[43]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

W Libanie największe zagrożenie atakami terrorystycznymi występuje w okolicach obozów dla uchodźców palestyńskich, w strefach przygranicznych, gdzie działa najczęściej organizacji ekstremistycznych – w regionie Tripoli, w Dolinie Bika (Bekaa) i na południe od rzeki Litani. Celem zamachowców bywają najczęściej libańskie instytucje rządowe, a w szczególności Libańskie Siły Narodowe, a także wyżsi rangą urzędnicy i politycy, budynki rządowe i lotniska, oddziały UNIFIL, jak również zachodnie przedsiębiorstwa i instytucje.^{[44][45]}

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W Libanie protesty i demonstracje są zjawiskiem powszechnym, szczególnie pod hasłami reform politycznych i poprawy sytuacji ekonomicznej kraju. Po rozpoczęciu wojny w Strefie Gazy powszechne są również demonstracje ludności palestyńskiej w proteście przeciwko działaniom Izraela i w solidarności z ludnością strefy. W 2023 r. miało miejsce ponad 760 demonstracji (przede wszystkim w stolicy kraju Bejrucie). W trakcie demonstracji w obozie Ajn al-Hilwa była jedna ofiara śmiertelna, gdy nieznanymi sprawcami otworzyli ogień do demonstrujących sympatyków organizacji przed biurem Fatahu w obozie, zabijając jednego z uczestników i raniąc 3 innych.^[46]

INNE

4 sierpnia 2020 r. eksplodowała składowana w magazynie portowym saletra amonowa. Zginęły 204 osoby, a ponad 7,5 tys. zostało rannych. Według szacunków około 200 tys. osób straciło domy. W wyniku eksplozji zniszczony został port w stolicy Libanu, a także budynki oddalone nawet o kilka kilometrów od miejsca wybuchu. Skalę zniszczeń oszacowano na 15 mld dol. Incydent ten oraz skala zniszczeń pogłębiły dodatkowo niezadowolenie społeczne związane z kryzysem ekonomicznym, bezrobociem i ubóstwem.^[47]

⁴³ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁴ UK Foreign and Commonwealth Office, Foreign Travel Advice, Lebanon, 14.04.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/lebanon>

⁴⁵ Department of Foreign Affairs and Trade, Lebanon, 15.04.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/middle-east/lebanon>

⁴⁶ ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁷ Onet, Rok od wybuchu w Bejrucie nadal są zgliszcza., 04/08/2021, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/liban-rok-od-wybuchu-w-bejrucie-aktualne-zdjecia-porazaja/dx6e09b>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Rząd libański nie nakłada żadnych ograniczeń na swoich obywateli, jeśli chodzi o swobodę poruszania się i osiedlania. Wszyscy Libańczycy mogą legalnie zmieniać miejsce pobytu i zamieszkania. Ograniczenia natomiast obowiązują Palestyńczyków i innych uchodźców mieszkających na terenie Libanu. Siły Libanu oraz Hezbollah prowadzą punkty kontrolne na terenach zmilitaryzowanych i innych obszarach, gdzie wjazd jest niedozwolony.^[48]

W większości przypadków, wyznawcy różnych religii i osoby różnych narodowości mogą zmienić miejsce pobytu. Co do zasady, przedstawiciele poszczególnych grup etnicznych mogą zmieniać miejsce zamieszkania na terenach, gdzie dominują przedstawiciele jej grupy. Ponadto Bejrut, największe miasto, składa się ze społeczności o zróżnicowanym pochodzeniu etnicznym i religijnym. Łatwiej tam również znaleźć pracę niż w innych częściach Libanu. Łatwiejszy jest także dostęp do usług takich, jak służba zdrowia i edukacja. Możliwość zmiany miejsca zamieszkania jest silnie uzależniona od możliwości ekonomicznych i znajomości. Osoby bez odpowiednich zasobów finansowych lub znajomości mogą mieć problemy z zamieszkaniem poza miejscem swojego dotychczasowego zamieszkania, zarówno w dzielnicach, gdzie dominuje dana grupa etniczna, jak i na terenach o mieszanym pochodzeniu mieszkańców. Finansowe ograniczenia wiążą się głównie z wysokością czynszów za wynajem. Napływ syryjskich uchodźców zwiększył ceny wynajmu mieszkań w Libanie.^[49]

Liban – najmniejszy z bliskowschodnich krajów przyjmujących syryjskich uchodźców – gości na swym terytorium drugą pod względem wielkości grupę Syryjczyków. Liczba zarejestrowanych uchodźców z Syrii wynosi około 784 tys.^[50] Na terytorium Libanu zarejestrowanych jest także około 489 tys. uchodźców palestyńskich, którzy znajdują się pod opieką agencji ONZ od ponad 60 lat, aczkolwiek szacuje się, że ich rzeczywista liczba jest o połowę mniejsza.^[51] W Libanie przebywają także Palestyńczycy, którzy uciekli z Syrii (około 30 tys.) oraz około 14 tys. uchodźców z .^[52]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W związku z eskalacją ostrzału w południowym Libanie między oddziałami Hezbollahu a armią izraelską przesiedlonych zostało w południowych prowincjach

⁴⁸ US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>

⁴⁹ DFAT, Country Information Report- Lebanon, 26.06.2023, <http://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-lebanon.pdf>

⁵⁰ Operational Data Portal, Syria Regional Refugee Response, 31.03.2024, <https://data.unhcr.org/en/situations/syria>

⁵¹ UNRWA, Where we work – Lebanon w: <https://www.unrwa.org/where-we-work/lebanon>

⁵² US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>;

około 75 tys. osób.^[53] Ponadto zdarza się, że Palestyńczycy, uciekają ze swych domów w obozach dla uchodźców w przypadku rozruchów i walk między frakcjami kontrolującymi sytuację w obozach.^[54]

PODSUMOWANIE

Liban jest republiką parlamentarną, a jego system polityczny opiera się na konfesjonalizmie (tzn. najwyższe stanowiska w państwie rozdzielane są według klucza wyznaniowego). System ten jest mało wydolny i prowadzi do sytuacji, gdy trudno jest obsadzić kluczowe stanowiska. Od półtora roku kraj nie ma prezydenta, a wobec jego braku nie ma możliwości mianowania premiera, z związku z czym władzę pełni poprzedni gabinet, który przekształcił się w rząd tymczasowy. Nie ułatwia to podejmowania działań których potrzebuje kraj borykający się z bardzo poważnym kryzysem gospodarczym.

W Libanie nie toczy się otwarty konflikt zbrojny, jednak sytuacja w zakresie bezpieczeństwa jest niestabilna i niepewna, zwłaszcza wobec sytuacji w regionie, a szczególnie trwającej od października 2023 r. wojny Izraela z palestyńskim Hamasem.

W kraju działają liczne ugrupowania zbrojne wymykające się spod kontroli władz. Szyicki Hezbollah, bierze udział w wyborach i koalicjach politycznych, jednak posiada struktury zbrojne, działające niezależnie od państwowych struktur bezpieczeństwa. W niektórych regionach, zwłaszcza na południu, na granicy z Izraelem, oddziały Hezbollahu utrzymują kontrolę po libańskiej stronie granicy i są liczniejsze niż libańska armia. Hezbollah wspiera palestyńską sprawę i Hamas, w związku z czym nasilił od października 2023 r. ostrzał transgraniczny w kierunku Izraela, co powołało ostrzał odwetowy izraelskiej armii. Dotyka on szczególnie prowincje przygraniczne na południu, jednak sporadycznie sięga również w głąb kraju (np. w ramach celowanych zabójstw w Bejrucie).

Mało stabilna jest również sytuacja w obozach dla uchodźców palestyńskich, gdzie otwarcie działają zbrojne organizacje palestyńskie.

W Libanie obowiązuje kara śmierci, jednak od 2004 r. nie przeprowadzono tam żadnej egzekucji.

Obywatele Libanu mogą zmieniać miejsce swego pobytu i zamieszkania. Co do zasady, przedstawiciele poszczególnych grup religijnych mogą zmieniać miejsce zamieszkania na terenach, gdzie dominują przedstawiciele jej samej grupy.

W ostatnim okresie w związku z eskalacją ostrzału w południowym Libanie między Hezbollahem a armią izraelską przesiedlonych zostało w południowych prowincjach około 75 tys. osób.

⁵³ PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>

⁵⁴ US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

Projekt graficzny: Studio Inemadi, przygotowany w ramach projektu nr 2/1-2015/BK-FAMI „Zwiększenie zdolności pracowników DPU UDSC do zbierania, gromadzenia, analizy i rozpowszechniania informacji o krajach pochodzenia, 2017-2022”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w zakresie Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji – „Bezpieczna przystań”.

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
2. ACLED, Dashboard, Lebanon, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
3. Aljazeera, Mapping Israel-Lebanon cross-border attacks, 15.04.2024, <https://www.aljazeera.com/news/longform/2024/4/15/mapping-israel-lebanon-cross-border-attacks>
4. Amnesty International, Report on the human rights situation covering 2022, 27.03.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/5670/2023/en/>
5. Arab Center Washington DC, The Continuation of Lebanon's Presidential Debacle, 21.06.2023, <https://arabcenterdc.org/resource/the-continuation-of-lebanons-presidential-debacle/>
6. Arab Wall, Understanding Lebanon's Persistent Presidential Vacancy Crisis, 13.03.2024, <https://arabwall.com/en/understanding-lebanons-persistent-presidential-vacancy-crisis/>
7. BBC News; Lebanon Profile, 29.08.2023, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14647308>
8. BBC, Lebanon election: Hezbollah and allies lose parliamentary majority, 17/05/2022, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-61463884>
9. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Sytuacja w Libanie, b/d <https://www.bbn.gov.pl/pl/prace-biura/publikacje/analizy-raporty-i-nota/6471,NOTATKA-BBN-Sytuacja-w-Libanie.html>
10. Britannica, Lebanon, <https://www.britannica.com/place/Lebanon/Government-and-society>
11. CIA, Factbook Lebanon 09.04.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/>
12. Cornell Law School, Lebanese Republic (Lebanon), 30.05.2019, <https://deathpenaltyworldwide.org/database///results/country?id=41>
13. Crisis 24, Lebanon, <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/country-reports/lebanon>
14. Department of Foreign Affairs and Trade, Lebanon, 15.04.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/middle-east/lebanon>
15. DFAT Country Information Report, Lebanon Country Report, 26.06.2023, <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/country-information-reports>
16. DFAT, Country Information Report- Lebanon, 26.06.2023, <http://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-lebanon.pdf>
17. European Forum for Democracy and Solidarity, Lebanon, 21.07.2020, <https://www.europeanforum.net/countries/lebanon>

18. France24.com, Lebanon's Hezbollah, allies lose parliament majority in elections, 17/05/2022, <https://www.france24.com/en/live-news/20220517-lebanon-s-hezbollah-allies-lose-parliament-majority-in-elections>
19. Informator ekonomiczny MSZ, Liban, ostatnia aktualizacja strony 23.09.2021, <https://www.gov.pl/web/liban/informator-ekonomiczny>
20. Moradi S.; Wilczyński P., 27/02/2014, Przegląd wewnętrznych i regionalnych wyzwań stojących przed integralnością Libanu
21. Moradi S.; Wilczyński P., Przegląd wewnętrznych i regionalnych wyzwań stojących przed integralnością Libanu; 27/02/2014, <http://bliskiwschod.pl/2014/02/przegląd-wewnetrznych-i-regionalnych-wyzwan-stojacych-przed-integralnoscia-libanu/>
22. Onet, Rok od wybuchu w Bejrucie nadal są zgliszczca., 04/08/2021, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/liban-rok-od-wybuchu-w-bejrucie-aktualne-zdjecia-porazaja/dx6e09b>
23. Operational Data Portal, Syria Rgional Refugee Response, 31.03.2024, <https://data.unhcr.org/en/situations/syria>
24. PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>
25. PISM, Wpływ wojny w Strefie Gazy na sytuację w Libanie, 29.01.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wplyw-wojny-w-strefie-gazy-na-sytuacje-w-libanie>
26. Reuters, Hezbollah and allies lose majority in Lebanese parliament, final results show, 17/05/2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/hezbollah-allies-lose-majority-lebanese-parliament-final-results-show-2022-05-17/>
27. UK Foreign and Commonwealth Office, Foreign Travel Advice, Lebanon, 14.04.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/lebanon>
28. UK Home Office, Country Policy and Information Note - Lebanon: Palestinians, 04.03.2024, <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65e8912162ff48001a87b2bc/LBN+CPIN+Palestinians.pdf>
29. UN Security Council, Implementation of Security Council resolution 1701 (2006) during the period from 26 October 2021 to 18 February 2022, 11/03/2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2022_214.pdf
30. UN Security Council, Twenty-sixth semi-annual report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of Security Council resolution 16/10/2017: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_374.pdf
31. UN Security Council, Twenty-sixth semi-annual report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of Security Council resolution 16/10/2017 http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_374.pdf

32. UN Security Council,, Implementation of Security Council resolution 1701 (2006) during the period from 26 October 2021 to 18 February 2022, 11/03/2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2022_214.pdf
33. UNRWA, Where we work – Lebanon w: <https://www.unrwa.org/where-we-work/lebanon>
34. US Congressional Research Service, Lebanon, 25 July 2017, <http://www.refworld.org/docid/59c36d7a4.html>
35. US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>
36. US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>;
37. US Department of State, Annual report on human rights in 2021, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071165.html>
38. US Department of State, Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Lebanon, 30 November 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101576.html>
39. US Department of State: Country Report on Terrorism 2020 - Chapter 1 - Lebanon, 16/12/2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2065412.html>